

درسنامه درس چهاردهم

***دانش زبانی : گسترش واژه

به ترکیب های زیر توجه کنید .

الف	ب
هنگام رانندگی	وظیفه ی مردم
سردار لشکر	حادثه ی تلخ
قدرت بدنی	موفقیت های رزمندگان
شجاعت اخلاقی	ترس های نادرست

در ترکیب های ردیف (ب) صدای پایانی واژه های وظیفه و حادثه (ه ، ـ) است و صدای پایانی واژه های موفقیت ها و ترس ها صدای (آ) است . بنابراین باید بین دو صدای (ـ) حرف میانجی (ی) قرار بگیرد چون هیچ گاه دو صدا کنار هم قرار نمی گیرد . در ترکیب های ردیف (الف) آوردن حرف میانجی (ی) لازم نیست .

نکته : در زبان فارسی هیچ گاه دو صدا از شش صدای (آ ، ا ، ـ ، آ ، ای ، او) کنار هم قرار نمی گیرد ، اگر دوتا از این صداها بخواهند کنار هم بیایند باید یک حرف از پایین شهرک الفبا بین دو صدا قرار گیرد که به آن حرف میانجی می گویند و قبلا درباره ی حروف میانجی توضیح داده ایم .

مثال : شعله ی آتش — شعله + ی + آتش . خدای مهربان خدای + ی + مهربان .

در سخن گفتن و نوشتن گاهی با استفاده از صفت و مضاف الیه در مورد واژه ای توضیح می دهیم ، گسترش واژه در یک متن موجب درک بهتر آن می شود . علاوه بر این ، آن را دلنشین تر و گیراتر می سازد .

مثال : دانش آموز کتاب را برداشت ← دانش آموز کلاس پنجم مدرسه ی دخترانه ی صبا کتاب زیبای دوستش را برداشت

نکته : با دقت در بعضی از جمله های درس درمی یابیم که نویسنده برای توضیح بیشتر یک واژه آن را در حد نیاز گسترش داده است .

مثال : ریشه ی اصلی ترس های نادرست جهل و نادانی است .

در جمله ی بالا واژه های اصلی (صفت) ، ترس ها (مضاف الیه) ، نادرست (صفت) ، واژه ی ریشه را گسترش داده اند ، اگر نویسنده این واژه را گسترش نمی داد ، این جمله چندان مفهوم نبود .



بیشتر بدانیم

۱) گویندگان و نویسندگان ، گاهی در سخن و نوشته های خود از واژه های هم معنی استفاده می کنند که این کلمات هم معنی با (واو عطف) به هم مربوط می شوند مانند نکوهیده و ناپسند / جهل و نادانی .

۲) گزارش نویسی : گزارش نوشته ای است که نویسنده در آن به توضیح و بیان ویژگی ها و جزئیات شنیده ها و دیده های خود می پردازند . لازمه ی نوشتن یک گزارش خوب دیدن ، خوب شنیدن و دقت کردن در دیده ها و شنیده هاست . برای نوشتن گزارش ابتدا باید از گزارش های ساده و کوتاه شروع کنیم مانند گزارش انجام یک آزمایش در آزمایشگاه .

نکته ی مهم : خواندن گزارش های گوناگون از مجله و روزنامه و شنیدن و دیدن گزارش های رادیویی و تلویزیونی ما را در نوشتن گزارش تواناتر می کند .

برای نوشتن گزارش ، موارد زیر بهتر است رعایت شود :

- ۱) موضوع گزارش را معرفی کنید .
- ۲) مکان و زمان رویداد را بیان کنید .
- ۳) جزئیات رویداد را دقیق بنویسید .
- ۴) گزارش خود را مختصر و کوتاه بنویسید .
- ۵) فقط به اصل موضوع پردازید .
- ۶) منبع یا منابع را ذکر کنید .



تمرین

۱) از متن درس ۱۴ کلمات هم معنی را پیدا کن و بنویس ؟

۲) هر دو کلمه را که به هم مربوط هستند به هم وصل کن و در جمله ای به کار ببر ؟

- | | | | |
|-----------------------|--------|-----------------------|------------|
| <input type="radio"/> | متانت | <input type="radio"/> | صحنه |
| <input type="radio"/> | شیرین | <input type="radio"/> | شجاعت |
| <input type="radio"/> | نبرد | <input type="radio"/> | کمال |
| <input type="radio"/> | اخلاقی | <input type="radio"/> | موفقیت های |

۳) از درس ۱۴ ترکیب های وصفی و ترکیب های اضافی را پنج نمونه پیدا کن و در جدول زیر بنویس ؟

ترکیبِ وصفی	ترکیبِ اضافی

۴) شجاع چه کسی است ؟

۵) سه نمونه از ترس های موهوم که نباید به آنها بی اعتنایی کرد را بنویسید ؟

۶) در مورد یکی از رشته های ورزشی که دوست دارید یک گزارش بنویس ؟

تست های درس



۱) کدام گزینه « مفعول » دارد ؟

- الف) حرف راست و درست بگوییم ب) همه به شجاعت نیازمندیم
- ج) در دفاع از آن ، فداکار و نترس باشیم د) از پزشک و درمان می ترسند

۲) « مفعول » در جمله ی زیر کدام است ؟

- راه های مناسب پیروزی بر آن ها را جست و جو کند .

الف) آن ها (ب) مناسب (ج) پیروزی (د) راه ها

۳) کدام ترکیب با بقیه فرق دارد ؟

الف) پدیده های ترسناک (ب) ترس های نادرست (ج) جان هم نوع (د) انسان شریف

۴) « و » در کدام گزینه با بقیه فرق دارد ؟

الف) شجاع و نترس باشیم (ب) از پزشک و درمان نترسیم

ج) حرف راست و درست بگویم (د) برویم و غذا بخوریم

۵) کدام گزینه جمع است ؟

الف) دروغین (ب) آگاهی (ج) حادثه ای (د) بدان

۶) در کدام گزینه نهاد غیرفاعلی نیست ؟

الف) این گونه افراد ترسو هستند (ب) آنچه ناپسند و نکوهیده است

ج) شجاعت نترسیدن نیست (د) وقتی چراغ را روشن کنید

۷) کدام گزینه با بقیه هم خانواده نیست ؟

الف) موفق (ب) موفقیت (ج) توفیق (د) مافوق

۸) کدام کلمه اسم جمع نیست ؟

الف) سپاه (ب) لشکر (ج) اطباء (د) قوم

۹) در عبارت زیر ۴ حرف وجود دارد ، چندتا از این ۴ حرف ، حرف ربط می باشند ؟

- انسان شریفی که در شعله های آتش فرو می رود تا جان هم نوع خود را نجات دهد شجاع است .

الف) ۴ (ب) ۳ (ج) ۲ (د) ۱

۱۰) کدام گزینه غیرساده نیست ؟

الف) ترسناک (ب) ایستادگی (ج) نترس (د) میکروب

۱۱) گام اول به سمت شجاعت چیست ؟

الف) خنده بر ترس های دروغین (ب) قدرت بدنی

ج) شجاعت اخلاقی (د) سلامت جسم و جان

۱۲) برای اضافه کردن « ب » به کدام کلمه ی زیر ، از حرف میانجی « ی » باید استفاده کرد

الف) خورد (ب) رسان (ج) خواهیم (د) انداخت